

Kā ārvalsts amatpersonām izveidot oficiālo e-adresi?

Madara Meļņika, ZAB "SORAINEN", juriste

<https://ifinances.lv/raksti/vadiba/saimnieciska-darbiba/ka-arvalsts-amatpersonam-izveidot-oficialo-e-adresi/15684>

Sākot ar 2020.gada 1.janvāri, uzņēmumiem obligāti jābūt savai e-adresei, ko var izveidot uzņēmuma amatpersona, kurai ir paraksta tiesības, iegādājoties personas apliecību jeb eID karti un lietojot elektronisko parakstu. Mūsu uzņēmumā paraksta tiesības ir tikai citas Eiropas Savienības (ES) valsts pilsoņiem. Kā šajā gadījumā uzņēmums var izveidot e-adresi?

Raksta līdzautori: Ieva Andersone, ZAB "SORAINEN" partnere, zvērināta advokāte, Zane Paeglīte, ZAB "SORAINEN" vecākā juriste, Krista Niklase, ZAB "SORAINEN" jurista palīdzē.

No 2018.gada 1.jūnija e-adrešes izveidotas visām valsts un pašvaldību iestādēm, publiskiem nodibinājumiem, prokuratūrai un privātpersonām, kam deleģēts valsts pārvaldes uzdevums. Uzņēmumi un fiziskas personas šobrīd e-adresi var izmantot brīvprātīgi, bet drīz tas paredzēts kā obligāts pienākums. Tā vietā, lai valsts iestāde vai tiesa sūtītu uzņēmumam vai privātpersonai nozīmīgus dokumentus uz to reģistrēto adresi, līdz ar e-adrešes reģistrāciju visa informācijas apmaiņa šo personu starpā notiks slēgtā elektroniskā vidē.

E-adresi visvieglāk definēt kā personas digitālo kontu portālā Latvija.lv. Šādu uzņēmuma kontu var atvērt tikai Uzņēmumu reģistrā (UR) reģistrēta uzņēmuma paraksttiesīgā persona (valdes loceklis, prokūrists vai persona, kas pilnvarota pārstāvēt ārvalsts komersantu darbībā, kuras saistītas ar filiāli), veicot šādas darbības:

- portālā Latvija.lv jāatver e-adrešes pieteikuma formas apakšsadaļa "Juridiskā persona";
- jāieiet portālā, izmantojot personas identifikācijas rīkus – eID karti, drošu elektronisko parakstu vai mobilo lietotni "eParaksts mobile";

- jānorāda reģistrējamais uzņēmums, ļaujot sistēmai salīdzināt datus ar UR reģistrētajām pilnvarām;
- pēc tam parādīsies lapa, kurā norādīti galvenie e-adreses ieguvumi. Jāspiež uz opcijas “Izveidot e-adresi”;
- lapā, kurā attēlots e-adreses izveidošanas piekrišanas apliecinājums, jāievada sava e-pasta adrese, uz kuru tiks saņemta informatīva ziņa par jaunu ziņojumu e-adresē. Ja persona vēlas saņemt paziņojumus par jauniem vai nenosūtītiem ziņojumiem uz savu e-pastu, tad jāatzīmē lodziņš zem ievadītās e-pasta adreses. Tad jāklikšķina uz opcijas “Izveidot e-adresi”;
- lai apskatītu un pārvaldītu uzņēmuma e-adreses kontu, jāklikšķina uz “Doties uz saņemtajām ziņām”. Pie saņemtajiem ziņojumiem parādīsies apstiprinājums par veiksmīgu e-adreses izveidošanu.

Kā redzams praksē, problēmas ar e-adreses reģistrāciju rodas tad, ja visas uzņēmuma paraksttiesīgās personas ir ārvalstu pilsoņi.

Ārvalstu pilsoņiem parasti nav eID kartes, jo personai, lai to saņemtu, jābūt reģistrētai Latvijas iedzīvotāju reģistrā. E-adresi nav iespējams reģistrēt arī ar ES prasībām atbilstošiem citu valstu drošajiem elektroniskajiem parakstiem, kas parasti ļauj piekļūt citiem Latvija.lv pakalpojumiem. Tas nozīmē, ka šādiem uzņēmumiem nav pieejams neviens no e-adreses reģistrācijas variantiem. Kā informē UR, tādi ir 6% no uzņēmumiem.

Situācijai pašlaik nav atbilstoša risinājuma. Būtu nesamērīgi prasīt ES pilsoņiem deklarēt dzīvesvietu Latvijā vai trešo valstu pilsoņiem kārtot uzturēšanās atļaujas tikai tāpēc, ka viņi ievēlēti valdē, ir prokūristi vai arī pārstāv ārvalsts komersantu ar filiāli saistītās darbībās. Šādi risinājumi un ar tiem saistītās sekas ir nesamērīgi lielas, salīdzinot ar nodrošināto iespēju saņemt ziņojumus no valsts elektroniskā formā. Tāpat nesamērīgi prasīt, lai uzņēmuma valdē ievēlētu vismaz vienu personu, kas ir Latvijas rezidents.

Tas nozīmē, ka šobrīd juridiskām personām, kuru valdēs ir tikai ārzemnieki, nav iespējams izveidot e-adresi un nepieciešams nogaidīt, vienlaikus turpinot vērst likumdevēja uzmanību šai problēmai.